

Іщенко Т.В.

*старший викладач кафедри міжнародних відносин
та соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ У СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОМУ НАВЧАННІ

***Анотація.** В статті розглядаються особливості сучасного освітнього стану, а саме особливості компетентнісного підходу при впровадженні студентоцентрованого навчання. Звертається увага на застосування STEAM-освіти як одного з ключових факторів сучасної освіти.*

***Ключові слова:** компетенції, компетентність, STEAM-освіта, м'які навички.*

***Ishchenko T. Educational innovations in student-centered learning.** The article examines the features of the modern state of education, namely, the features of the competence approach in the implementation of student-centered education. Attention is drawn to the application of STEAM education as one of the key factors of modern education.*

***Key words:** competencies, competence, STEAM education, soft skills.*

Актуальність. Сучасне суспільство постійно змінюється, змінюються його пріоритети, запити та вимоги. Для того щоб випускники вишів могли гідно конкурувати на ринку праці як вітчизняному, так і зарубіжному, сфера освіти повинна дуже чуйно реагувати на ці зміни та запити.

Модернізація як середньої, так і вищої освіти викликана сучасними викликами що тісно пов'язані з економічними, політичними та соціальними умовами світового співтовариства. Ці виклики потребують постійного оновлення змісту освіти та пошуків сучасних підходів до навчання. До завдань сфери освіти мають входити тепер не лише необхідність дати знання з обраної студентом професії, сформувані у нього загальні та професійні компетентності, а також наскільки можливо навчити його застосовувати їх в конкретній фаховій ситуації.

Модернізація сучасної освіти України має декілька напрямів, одним із яких є впровадження студентоцентрованого підходу до навчання. Інше завдання полягає в упровадженні компетентнісного підходу у ВНЗ України. Ще одним не менш важливим завданням, що є перед освітньою системою України – є поширення загальнозживаної в світі системи STEM та її удосконаленого варіанта STEAM.

Метою статті є визначення основних пріоритетних завдань що постають перед освітньою системою України сьогодні, а саме: визначити особливості студентоцентрованого навчання, компетентнісного підходу та особливості імплементації STEAM –освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення якісною підготовкою молодих фахівців є завданням для освітньої системи будь-якої країни. Але для гарного працевлаштування сьогодні цього вже замало. Компанії бажають наймати працівників, які не тільки мають гарну фахову освіту, але вдало зможуть вирішити завдання і проблеми за допомогою soft skills. Для цього необхідно здійснювати компетентністний підхід протягом навчання, тобто «перенести акценти з накопичення знань на розвиток здатностей використовувати знання для реалізації життєвих та професійних завдань; забезпечити орієнтацію навчального процесу на особистість здобувача освіти» [4].

За останні роки дуже актуальною та поширеною стала концепція «студентоцентрованого навчання», яка ставила за мету забезпечення максимального професійного розвитку студентів та успішне працевлаштування, як на території власної країни, так і за кордоном [3, с. 44]. Одним з найважливіших компонентів для максимально комфортного навчального середовища здобувачам вищої освіти пропонується забезпечення студентської мобільності, тобто можливість навчатися у різних вишах Європи та світу і здійснювати обмін досвідом. Не менш важливим фактором є вплив варіативної складової стандартів вищої освіти, оновлення змісту навчальних дисциплін з урахуванням переліку загальних та фахових компетенцій та результатів навчання, які є основними категоріями студентоцентрованого навчання [2, с. 80].

Основу компетентнісного підходу ретельно розглянуто в роботах Шарова С.В, що полягає в використанні двох базових понять: компетенції і компетентності, які логічно та змістовно пов'язані між собою [4, с. 195].

Компетенції – це базові якості особистості, наприклад особисті мотиви, психофізіологічні особливості, ціннісні орієнтації, знання та навички, а компетентність є актуальна комбінація проявів переліку цих компетенцій. З точки зору навчального процесу загальні та фахові компетентності розглядаються як частина підготовки майбутнього фахівця [3, с. 168].

Серед загальних компетентностей для фахівців поліціантів, правників, економістів та менеджерів можна виділити наступні:

– Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями та застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

– Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

– Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

– Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

– Здатність здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами.

– Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології для пошуку, оброблення, аналізу та використання інформації з різних джерел, у тому числі іноземною мовою.

– Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

Професійна освіта в межах компетентного підходу повинна бути скорельована з фаховими компетенціями [5, с. 45-59] Серед фахових компетентностей для здобувачів наприклад правникових спеціальностей можливо виділити здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності, здатність самостійно збирати та критично

опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел, тощо.

Для успішної імплементації компонентів компетентнісного підходу у студентоцентрованому навчанні в Україні широко вживається освітня програма STEAM. Традиційний підхід до навчання полягає в тому, щоб надати учням або студентам базові поняття, поняття, ідеї, поступово поглиблювати та розширювати знання з різних предметів, запроваджувати міждисциплінарний підхід і, зрештою, прийти до інтегрованого результату. Цьому в основному вчать на лекційних, практичних та семінарських заняттях. Мало або майже зовсім не приділяється уваги тренуванню м'яким навичкам, таким як уява, спілкування, співпраця, творчість, вирішення проблем і критичне мислення. Сьогодні в освітніх системах поширена освіта STEM (наука, технології, інженерія та математика), яка є стратегією навчання на основі досвіду, яка надає учням значною мірою міждисциплінарний підхід до навчання та дозволяє їм інтегрувати знання та навички через контекстні проекти чи проблеми. Такий підхід передбачає інтеграцію зазначених напрямків в один навчальний процес [1, с.173-176]

В ході вивчення обов'язкових або варіативних дисциплін студенти мають сконцентрувати свою увагу на soft skills та опанувати наступні навички:

– Соціально-гуманітарні:

Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел та формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

– Дослідницькі:

Вміти самостійно складати план власного дослідження і збирати матеріали за визначеними джерелами, використовуючи при цьому різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

– Комунікаційні:

Володіти базовими навичками комунікації і при можливості вільно спілкуватися іноземною мовою як усно, так і письмово, правильно вживаючи фахову термінологію.

М'які навички (уява, спілкування, співпраця, креативність, вирішення проблем і критичне мислення) можна і потрібно тренувати під

час навчання в школі за допомогою гейміфікації. Це процес, коли студентам дають приклади проблем із реального життя, а потім просять їх продумати особистий приклад, щоб використовувати кожен з цих навичок STEAM у повсякденному житті. Наприклад, щоб навчити розв'язувати задачі, ми можемо вимагати від учня швидкого розуміння проблеми, аналізуючи всі задіяні фактори, а потім використовувати аналіз, щоб запропонувати відповідні рішення. Як приклад для розвитку навичок *problem solving and critical thinking* можна запропонувати студентам для розгляду наступний кейс: «мій чоловік з початку 2022 року в ЗСУ, він більше не хоче бути зі мною та подав на розлучення, але у нас двоє дітей».

Для успішного імплементації принципів компетентнісного підходу з метою оновлення освітньої системи для інтегрування її до світових стандартів необхідно продовжувати оновлення стандартів вищої освіти, розробку освітніх програм спеціальностей та єдині підходи до побудови педагогічної системи з урахуванням автономії закладів вищої освіти.

Література

1. Nikitina I. P., Ishchenko T. V. Transforming STEM into STEAM International scientific conference «The role of psychology and pedagogy in the spiritual development of modern society» : conference proceedings, July 30–31, 2022. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2022. 364 p.
2. Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі: Монографія / За заг. ред. В. П. Андрущенко, В.І. Лугового. К.: Педагогічна думка, 2011. С. 80.
3. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. С. 44.
4. Шаров С.В. Компетентнісний підхід: переваги, структура та особливості. *Науковий вісник мну імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні Науки*. 2018. № 4(63). С. 194–199.
5. Ягупов В. В. Провідні методологічні характеристики основних видів компетентності майбутніх фахівців, які формуються у системі професійно-технічної освіти. *Модернізація професійної освіти і навчання*. 2012. Т.2. С. 45.